

Havonként megjelenő társadalmi és vallási képes folyóirat,
melyben mindenekelőtt a kisujszállási reformált egyház híveihez, de más helyeken lakozó
embertestvéreikhez is szól:

TÖRÖK IMRE kisujszállási ref. lelkipásztor.

Csel. 20. 28. ViseljeteK gondot magatokról és az egész nyájról, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett az Isten anyaszentegyházának legeltetésére.

Ap. csel. 20. 24. Semmivel nem gondolok, az én életem is nekem nem drága, csak hogy elvégezhessem örömmel az én futasomat, melyet vettem az Ur Jézustól.

Jézus Krisztus szavai: Máté 10. 40. A ki tégedet befogad, engem fogad bé; és a ki engem befogad, azt fogadja bé, a ki engemet elbocsátott.

A „Szeretet” ötödik évfolyama.

Nem mertem reményleni, hogy a fenti címet megírhatom; hogy még ime az ötödik évben is él a „Szeretet”. A jó Isten, és az én jó egyházközségem hívei, Kisujszállás népe megsegítettek. Az elmúlt négy év alatt majdnem 3000 koronát gyűjtöttek össze — csodálatos munkálkodása ez a szivekben a Szentlélek-Istennek! — a „Szeretet” érdekében. Igen érdekes kis ujság ez a részben, hogy magam írom, magam nyomatom, vagyok szerkesztő, kiadó, csomagoló, címszalag-író; írom kézzel, írom írógépen, ha a kezem már a rendes írásban kifáradt. De az Isten azt már nem engedte, hogy rajtam is beteljék, amit — gondolom, a nagy író Gyulai Pál mondott a magyar könyvekről: A könyveket mi írók magunk írjuk, magunk

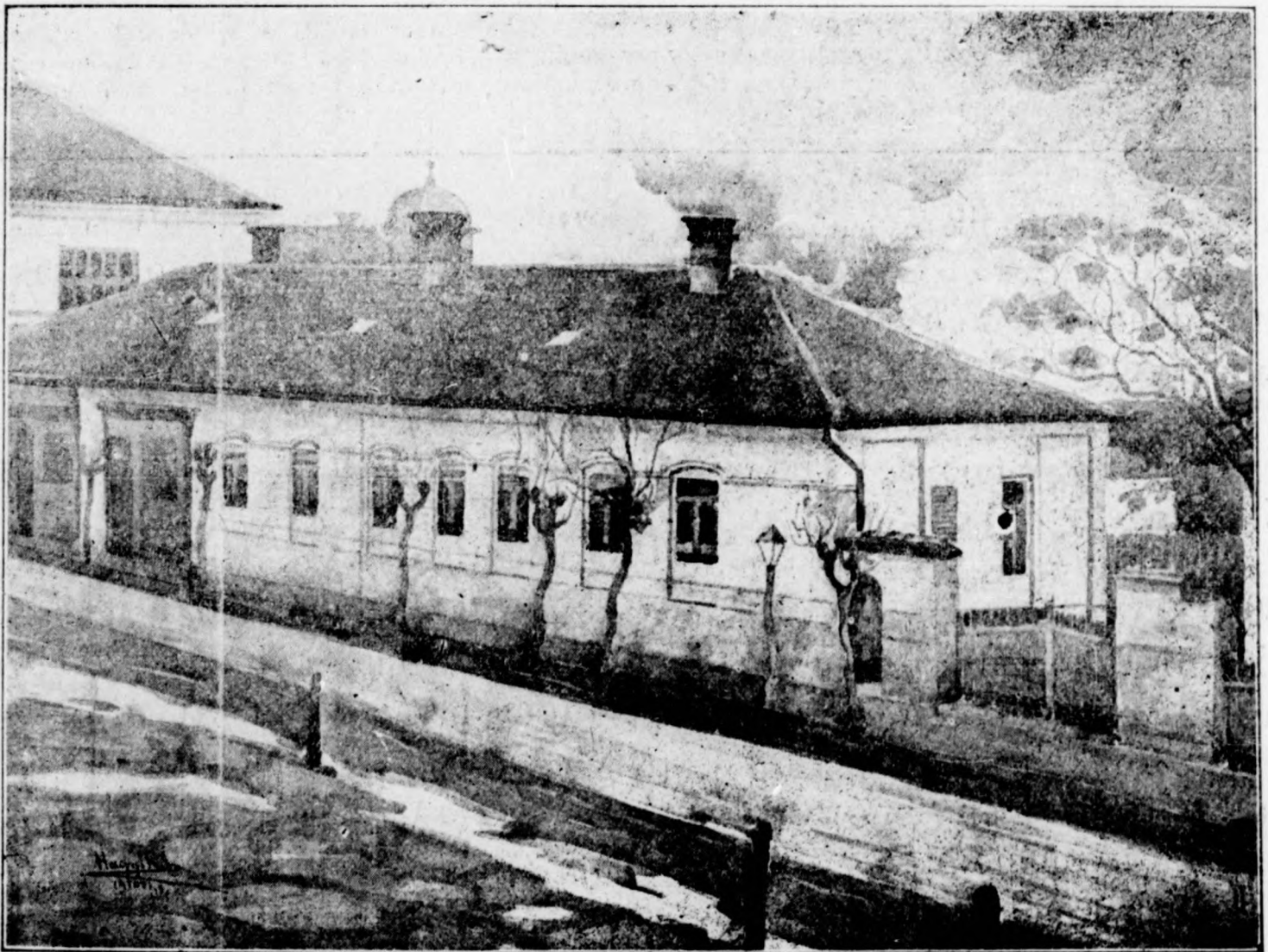
adjuk ki, s magunk olvassuk el; — a „Szeretet”-et sokan olvassák s olvassák az eltett példányokat újra és újra ma is. — 129 ezer 600 példánya e kis ujságnak repült szét 4 esztendő alatt a lelkekhez! Mennyi lelki haszon! Egyéb szerkesztői, kiadói fizetésem nincs is, csak annak meggondolása, az a tudat, hogy Istentől vett csekély erőm szerint sokakat vigasztaltam, tanácsoltam, világosítottam. Istenem, segíts ebben továbbra is!

A „Szeretet” megkezdte útját Kisujszálláson kívül a közelebbi vidéken is. Nem egy lelkészársam mondta már, hogy ilyen vallási képes kis ujságnak minden ekklezsiában kellene lennie. Én is azt mondom! De mert még kevés helyen próbálták ezt meg lelkészársaim, hát egyes derék, önzetlen lelkü lelkipásztor bebocsátotta az ő gyülekezetébe. Hiszem, remélem

hogy a „Szeretet“ a gyülekezetekben szeretetre talál s ezért kérem, minden többi lelkészársaimat is, hogy szeressék a „Szeretet“-et!

Megpróbálom most ismét meszebbre terjeszkedni. ha lehet, kívül is egyházmegyénk határain. Megnézem, hol szeretik a „Szeretet“-et. Előfizetési díjat nem szabok, ki mennyit akar, ad jó adományt s a kis lapot küldöm. Csak annyit említek, hogy nekem egy évfolyamból 1 példány körülbelől 40 fillérbe kerül. — 40 fillérért tehát egész évre küldhetem a „Szeretet“-et. — Aki többet adhat, adjon; ajándék fillérei, vagy forintjai által a jó ügy, az Isten országa vesz terjedést.]

nem ez volt. Török Pál, a későbbi hirneves pesti püspök még a mellettünk levő sarki házban lakott volt kisujszállási lelkész korában. Oda kopogtatott be hozzá sokszor kölesön könyvekért a szegény segédtanító: Arany János, a költő. Az alacsony sarki házból aztán e mostani lelkészi lakásba költözött át idős Győry Lajos lelkész, mostani esperesünk édesatyja, de még az esperes a kis sarki házban (most leánytanítói lakás!) született — 1849-ben. Idősb Győry Lajos után Illyés Bálint a költő-pap lakott ebben a hajlékban, hol én most; utána Gulyás Lajos, klasszikus prédikátor.

Ez alkalommal a „Szeretet“-nek szülőházát a kisujszállási nyugati ref. lelkészlakot adom közre, mint képet a „Szeretet“ ötödik évfolyamának első számához. A paplak a régebbi időben

Mennyi gyönyörű poéma, hány hatalmas prédikáció született ebben a házban! Illyés Bálint orsz. képviselő ma is él, költői hirneve országszerte ismeretes, Gulyás Lajos szónoklatán

álmélkodva csüggtem én is nem egyszerűen. Legjobban jellemzi ékesszólását egykori tisztársának b. e. Dorogi Lajosnak nyilatkozata, ki midőn a helybeli róm. kath. templomban Hock János, a kőbányai „aranyzáju“ plébános szónokolt a felszenteléskor, s persze dicsérték sokan s méltán is Hock János elokvenciáját, — Dorogi Lajos, ki egyébként szigorú kritikus volt Gulyás lelkésztársával szemben, csak ennyit mondott: Hát az én Gulyás kollegámat hallgassa meg Hock János, meg az is, aki őtet dicséri!“

Ebben a házban, hol a fentebb elősorolt érdeemesek lakoztak, kifejtették gyülekezetünkben a szellemi nagynehéz munkát, született a „Szeretet“. Ugy gondoltam akkor, midőn létesítettem, hogy templomban — sajnos! — nem szólhat a lelkipásztor gyülekezete minden tagjához, hát szólok így írásban s küldtem a „Szeretet“-et minden háznépéhez s küldöm ime most is. Köszöntse az 1910. esztendő első hónapjában a „Szeretet“ azt a körülbelől 15 ezer embert, kik e helyen telepedtek. Vidékre is elküldöm vagy 2000 példányban. Fogadják szeretettel, akikhez elérkezik. — S ha telik, küldjenek nyomdai költség fejében egy pár krajcárt; ha nem telik, küldjék tovább másik házhoz a „Szeretet“-et. Ám azért, ha levelező lapon kéri, ingyen is küldöm a lapot. Én ez évben is, mint már négy év óta, díjtalanul dolgozom tovább. — Fizet az Isten bőségesen nekem, úgy érzem: magánéletemben, enyéim életében is, hiveim sok ezerszer tapasztalt szeretetében is.

Hogy miket írok a „Szeretet“-be, ez a példány is sejteti, meg a régebbiek. Prédikációim rövid kivonata,

egy-egy szép ima, történetek a múlt időkből, a mai élet eseményei, de nem lopások, gyilkosságok, paráznságok, nem! hanem amik a lelket nemesítik: ilyenfélétet irogatok. Aztán szeretetteljes intések, tanácsok, kérelmek! — Itt-ott egy-egy költemény, a Nagykunság multja, városunk s a környék és a magyar református egyház jeles emberei, legtöbbszörre szép képekkel. Ez az egész! Kicsi dolog, mint a mustármag, de ha felnő a jó tanács, az igazság egy igéje, a vigasz egy szava a lélekben, a szívben: betakargatja azt a lelket, szívet, jótékony árnynyal a világ kísértései, az élet testi-lelki nyomorúságai ellen.

Indulj utadra, nekem kedves „Szeretet“, ki itt született ebben a házban hol most is írok; ki itt született a lélekben; indulj utadra az ötödik esztendő pályautján, s találjanak tanításaid, szavaid az utolsó jótáig, lakozást az embereknek szívében-lelkében! Itt született, lakozzál ott!

Egy ujesztendei predikációm vázлата.

(Az új év 2. első napján folytatólagos egyházi beszédeket tartottam.)

A világhíres külföldi irónő gyönyörű történetet írt egy pálmafáról; ennek a történetnek elmondásával kezdem szólásomat hozzátok ez új esztendőben, édes Feleim!

Mikor ezelőtt mintegy 3000 esztendővel Salamon király bölcsességének, hatalmának, dicsőségének csodálására eljött messze napkeletről Séba királyné asszonya s aztán, midőn a lelke betelvéen csodálatlaltal, messze honába visszaindult: látogatása

emlékéül a sivatagban egy dató'ya-pálma magot ültetett el s azt mondotta: Sarjadj ki magvacska, pálmafa sarja, nőjj nagy magasra; növekedjél, virágozzál, gyümölcsözzél; de csak addig élj, míg meg nem születik a Salamonnál is nagyobb király!

Most lépünk át ezer esztendő t. Óriásivá nőtt a pálma, nem volt tán az egész világnak magasabb, dusabb koronájú pálma fája. Állott az Egyptom határán levő sivatag közepén; Heródes volt akkor a zsidók királya. És ó csodák csodája, a pálma lát, mintha szeme volna; gondolkozik, mintha esze volna; beszél, mintha szája volna. Mit lát a pálmafa ott az Egyptom határán lévő sivatagban? Két embert a láthatár legszélén, vagy tán nem is kettő, hanem három. Az ám ni! Az egyiknek, a nőnek, karján ott van kis gyermeke; szívéhez szoritja. A pálmafa gondolkozik; hangosan pedig: Mit keres ez a három élő e halálos sivatagban? Széttépi őket oroszlán, csontjaikat rágja majd hiéna. Szegények! Futó lovon szálló rabló beduinok, haragjukban, hogy náluk kincset nem találnak, handsáraikkal halálra szurják őket. Szegények! Eltakarja őket sárga homokszirral a forró-fojtó Számum szele. Szegények! Forrás nincs, meghalnak szomjan; vállukon nem látok tarisznyát, elvesznek éhen. Az én gyümölcsös koronám magas, nem éritek föl, három szegény vándorok! — Merthogy odaértek: hozzájok suttogott, beszélt a pálma. — A férfi, ki mindig türelmetlenebb, körmeivel szilajon vágta, öklével verte a sivatag homokot: így kell elvesznie nyomorultul a sivó pusztá közepén hitvesének, gyermeküknek, önmagának! — A nő, ki türelmesen hordja a legkétségbeejtőbb sorsot is, ott ült a pálmafa alatt ölében gyermekével, szívéhez szoritva azt, némán, egy-egy forró könnyel halvány arcán. S egyszerre, óh nézzétek, nézzétek, a kis gyermek fölemeli két kezét a gazdag gyümölcsű pálmafa koronája felé! Nézzétek,

nézzétek! Óh emberi szemnek, emberi léleknek csoda látatja! — Megrezdül-megmozdul az óriás pálma: a törzsét, ember két karja körül nem érné, de hogy érné, a törzsét — mondom — a pálma im nagy méltósággal meghajlitja, koronáját lehajlja egész a porig. . . Szedhetnek már gyümölcsöt — éhhez-szomjjal meg nem halnak immár: József és Mária, meg az a kis gyermek. — Ki lehet az a gyermek, hogy két kis karjának egy mozdulatára pálmafa lehajlott; olyan volt lehajlása, mint koronás király meghajlása: dereka a törzse, földön a koronája. — Nézzétek, nézzétek . . . mi dolog ez újra? — egy levele hervad gyönyörű pálmának, aztán a másik, aztán a tizedik, aztán a századik, ezredik, mind . . . mind . . . elhervadt egészen, . . . mert megszületett a Salamonnál is hatalmasabb király . . . az volt az a gyermek! . . . Te vagy az, te vagy az, idvezítő Jézus-Krisztus, Salamonnál nagyobb, dicsőbb király, királyokkirálya, kiért lehajlik a pálmafa lombkoronája és lehajlik érted az Ég is reánk minden kegyelmével, Teéretted! Mért hajlott le a szent családra a pálma; mért adott gyümölcsöt; mért tartattak meg, el nem veszték veszedelmek között? Miért? Mert ott volt velük az »Isten«! Szívökhöz szoritva s az iránta való nagy-nagy szeretet a szívökben.

Sivatag nagy pusztá vándorai vagyunk mi is, emberek. Ezer a veszedelme e nagy pusztaságnak s kevés a viránya, zöldelő pálmája. E pusztaságnak a neve: élet. Hol van a határa? Nem látjuk, nem tudjuk. Most, hogy ujesztendő reggelére ébredénk, megállunk, magunkba nézünk. Egy megálló pont a pusztaságon az ó-évnek ujjá változása, az ujév hajnala. Mi vár reánk? . . . Gond, baj, küzdés inség, szomorúság . . . verejték, könny, csalódás, veszedelmek.

Ama szent történet könyvénel, mely-

be ember irta az elmondott szép történetet, szentebb könyvet nyitottam ki ez új-év reggelén az imént elöttek, Szeretteim! — egy könyvet, melyből az örökkévalóság hajnalfénye árad, levelei lelket örvendeztetőbbek pálma levelénél . . a biblia! . . . soha el nem hervadó örök igaz igéje az örök Istennek! . . Rezdülő pálmafa zugásánál erősebben, hatalmasabban szól a szózat hozzánk, vándorokhoz, szegényekhez Ne féljete, reméljete — ha Isten velünk ki ellenünk? (Róm. VIII. 31)

Előttünk egy év pályautja, meggyünk-e még tovább is azután, vagy ez esztendő az utolsó-végső? Ki tudná!? Erről nem beszélhetek. De beszélek arról, amit tudok, hogy a pusztában, kik az utitársaink vagy ellenségeink? Utitársaink is; meg ellenségeink is. ha ugy jó.

I. Szenvedélyeink, szokásaink..

II. A próbáltatások.

III. Az emberek.

Kedves olvasói a „Szeretnek“! Ezekről majd a februári és márciusi számban írok, addig is járjatok békességgel, háborítatlanul az élet nehéz útján! Legyen veletek addig is, mindenkor is az Isten!

Ujesztendei ének.

— Az új énekes könyvből —

*Isten legyen vezérünk
Ez új esztendőben,
Újuljon meg reményünk
Az Isten nevében!
Csak új szívvél érhetünk
Szébb és jobb jövődöt,
Hozz reánk óh, Istenünk,
Boldog új esztendöt!*

*Isten neve s igéje
Zengjen a Sionban,*

*Ót szeresse, őt félje
Szívünk, amíg dobban!
Ó a mi nyereségünk,
Lelke éltet minket.
Isten, légy segítségünk,
Áldd meg életünket!*

*Uram! a te bő kezed
Ránk új áldást hintsen,
Könyvet törülj, köss sebet,
Te kegyelmes Isten!
Vészt, csapást háritson el
Rólunk a te jobbod.
Jövel, Isten, óh jövel!
Te viselj ránk gondot.*

*A Te neved, nap, paizs,
Óh Isten, felettünk;
Az ragyogjon ránk ma is,
Mig hozzád esdeklünk!
Isten, áldd meg népedet
Javaiddal bőven,
Ujítsd meg kegyelmedet
Az új esztendőben.*

A reménység.

Van a régi görögöknek egy gyönyörű regéje valamely Pándóra nevű nőről, ki az első nő volt volna — az ő hitregéjük szerint — a világon. Az istenek atyja és királya, (merthogy sokistenhivők valának a régi görögök) — a legfőbb isten: Jupiter egy szelencét ajándékozott ennek a nőnek, bár ne tette volna! És bár ne lett volna soha kíváncsi az ember, de hát már ez örök és öreg hibánk.

Epimetheusz, vagy hogy is hívták, addig ürgette-forgatta ezt a szelencét, piszkálta-vájta a fedelét, míg egyszer belekucskált s ime, teremő szent Jupiter! — a szelencéből, mint iszonyu sötét szörny-madarak, akik szányra kelnek s repülnek,

ugy rebbent fel és repült ki abból a szelencéből minden baj, gond, nyomoruság, betegség, inség, küzködés . . . minden, minden rossz. Rettenetes szárnyuk csattogott-suhogott, mintha ezer és ezer óriási keselyű, bagoly, meg vámpír repülne: szétmentek, szétáradtak az egész világra. Persze megijedt, én is megszeppentem volna, Epimetheusz és... lecsapta hirtelen a szelence fedelét. A szelencében aztán — szerencsénkre! — maradt a legfenekén valami: nyomoruságban balzsam, betegségben gyógyszer, gondban könnyebbülés, bánatban vigasz, csüggedésben erő, ott maradt: a remény. Jó, hogy el nem szállott; jó, hogy el nem vezett. Boldog, aki szive-lelke szelencéjéből el nem veszíti, el nem bocsátja ezt!

Mi szerintünk már, keresztyének szerint, a bűn hozta be a világra azt a tenger bajt, nyomoruságot; nem Pándóra. De reményre akár inde, akár unde, szükségünk van, — az Isten szerint való reménységre.

Óh, kik e sorokat olvassátok, sziveteket jól bezárjátok, a reménységet el ne bocsássátok, mert kenyér nélkül tán még meg lehet élni, de remény nélkül nem — ezt mondja egy bölcs.

Hogy az ember a reménységet nem könnyen bocsátja el lelkéből, szépen magyarázza ezt Arany János egy gyönyörűsége költeményében, hol is ezt mondja:

Nincsen olyan pusztá inség,
Hogy magának benne
A halandó egy tenyéryni
Zöld virányt ne lelne;
S hogyha ezt a szél behordta
Sivatag fővényel:
Megsiratja . . . és tovább megy
Örökös reménnyel!

Ehhez még hozzáteszem Petőfi Sándor, a másik lánglélek ama mondását is: »A kétségbeesés a legnagyobb bűn«. Reméljünk hát, kedves olvasóim, és pedig az Isten szerint, mert ez a reménység, de csakis ez, meg nem szégyenit.

Megtérés.

Volt egyszer, dehogy: volt, van mindig ezerszámra; — no mondjuk, hogy volt egyszer egy ember, meg egy asszony s ezeknek egyetlen kedves kis leányok. Az almát valami jótékony erős szél meszszre ejtette a fájától: az apa, az anya sohsem imádkozott, Istenházának harangja szólt, nem szólt: az nekik mindegy volt. Ugy gondolták, hogy nekik szükségük nincsen az Istenre. Az Isten irgalma pedig elnézte az ő szivök nagy hidegségét, nagy keménységét. Ezt szokták az emberek öszszezagyválni ő elméjökben; »Nem kell az Isten«; meg »Nincs Isten«! merthogy az Isten a róla elfelejtkezők lába alatt nem nyitogat tüzes örvényt, hát: »Nincs«, meg »Nem kell!« Pedig hát az egésznek nyitja az, hogy az Isten nem olyan, mint az emberek, Ő a rosszért is jóval fizet, s az elfelejtkezésért megemlékezéssel!

De hogy a dolog sodrából ki ne essem, hát a házaspár — mondok — Istenről elfelejtkező volt; kis leányuk pedig drága igaz gyöngy a pozdorja közt: imádságos lelkű gyermek. S ime a jót az Isten megpróbálta. A kis leány beteg lett. Zivataros téli szél kicsiny teste erejét a jó leánynak hervadásra indította. Ott feküdt, az arca lángban a forró láztól, tiszta nézésű szemei üvegesek lettek a szenvedéstől. S a szegény kis beteg leány, míg az anyja kétségbeesve ápolta (mert hiszen a vallástalan lélek könnyen csügged), — a kis leány vigasztalta s imádkozott anyjáért, akkor sem magáért. Az anya

sirva oldalgott ki a beteg szobájából, hogy odakünn jajgatva sirhassa el a bánatát, de a szája még ekkor sem mondá ki, hogy: Én Istenem! — Az apa épen haza érkezett, kinyitja halkán a betegszoba ajtaját, s ime a kis leány akkor is imádkozott, szivszakasztó volt az imája: »Én Istenem, hadd meg haljak, legalább majd koporsóm-nál ott lesz az Isten szolgája s édes apám, édes anyám hallják meg akkor a te szent igédet. Hadd haljak meg, én Istenem!«

Az apának gyökerestől akart kiszakadni a szive, midőn odavonta siró hitvesét s együtt hallgatták az imádságot, hallással vivódó egyetlenük imádságát: »Hadd haljak meg, én Istenem!«

Ugy is lett. Isten meghallgatta az ártatlan sziv, a bizó lélek imáját; úgy száll az az ima az égbe, mint nyilsebesen repül fel a sólyommadár.

A kis leány meghalt.

Hozták aztán a szép fehér koporsót, a szemfedelet az elhervadott fehér lilionak, kedves kis leánynak, akinek a lelke ott volt már Tenálad, tiszta angyalok Királya, nagy Uristen, ott, hol a Menny lakói a Te királyi székednek előtte letelepednek. Hozták a koszorut is, rajt' szomorú irás, arany betűkkel. Leirtatok-e már valaha ezt, nincs ennél szomorubb irás e nagy világon: »Felejthetetlen egyetlenünknek! — A bánatos szülők.« Igazán bánatos szülők voltak. Mert úgy tudjátok meg, édes Atyámfiai, hogy a bánat, meg a szomorúság között nagy különbség van ám. A bánatnak magunk vagyunk az okai, magunk kértük, mint átkot a fejünkre, hibánkkal, bűnünkkel; épen ezért azt a hibát, azt a bünt, hibás-bűnös életünket bánhatjuk: azért nevezik a bánatot bánatnak! A szomorúságot a próbáló Isten bocsátja reánk, a legjobbra is az emberek között a földön, még szent Fiára is reábocsátotta.

De csak visszatérek már a dolog fo-

lyamához. Hejh, ha az apa, ha az az anya idején az Istenhez fordították volna szivüket, nem szegeznék nálok a koporsót. Mert hát leszegezték. Soha többé nem látják az ő egyetlenük földi orcáját. Soha! Odakünn az udvaron már hangzott a zsolozsma:

»Az élet csak füst és pára« . . .

És az ajtónál szép ezüstvirágos — kéktakarós kicsi asztal mellett az Isten szolgája, szomorú arccal; hiszen neki is vannak gyermekei! Hozták már kifelé a koporsót, abból a szobából, ahol született, ahol bábjaival játszott, ahol az édes anyjatyja százszor a szívéhez szoritotta a kedves egyetlenét, a vidám kis leányt. Jön a koporsó útján az anya, szivtépő nagy sírással; férje karjába kulcsolja karját, férje vállára hajlitja fejét; az arca fehérhalvány, könnye szakad, hajh az apáé is. Az egész gyülekezet sir, egyik szivről a másikra száll a részvétteljes fájdalom. De ni, miért nem állnak a koporsó mellé, hiszen az a koporsó az övék, senki másé a világon, az ő egyetlenük koporsója az? Mit akarnak az Ur szolgájával, a lelkipásztorral, ott állnak meg orcája előtt? Sirnak, sirnak, egyszerre a földre lerogynak, mindketten ott, a lelkipásztor két kezére omolnak, könnyeikkel fürösztik, csókjukkal behintik... Eszükbe jutott kis leányok imádsága: Hadd haljak meg, én Istenem, legalább apám-anyám hallják majd a koporsóm mellett a Te szent igédet! Hallhatják már . . . de aki értők imádkozott, annak a szavát nem hallják többé.

A lelkipásztor lehajlott a két roskadozóhoz, fölemelte őket... Két szivnek ujjászületése történt meg ekkor egy pillanatban. Senkise látta, hogy a Szentlélek-Isten, a láthatatlan Lélek, járt akkor ott, szállt akkor ott . . . s mikor rogyadozásukból föl-emelkedett az a két ember, az már nem az a két ember volt; más volt, erősebb

volt a szivük, a lelkük, a bánat sok-sok hulló könye volt az ujjákeresztelés vize nekik. A lelkész odavezette őket a koporsóhoz, közben szeretetteljes biztató szavakat intézett hozzájuk. Ezt is mondta: „Nem halt meg a leány, csak aluszik“: és utána mondta a két fájdalmas; „Nem halt meg, csak aluszik!“ „Él, él odafenn. . . mienk ő most is, mienk ő ott is. . . Majd feltaláljuk. . . s örökké a mienk lesz!“ s kimondták azt a szót is, melyet gyermekük sohse hallott tőlük, azt az áldott szót, azt az áldott nevet; Isten! Kimondták — szemekben ott reszketett a köny, de a szivökben ott volt az örökélet hite, reménye. Istenéi lettek ezután, és soha többé el nem szakadtak Ő tőle! — Imádkoztak aztán sokszor, könyeik megeredtek százszor és ezerszer. És hallotta imádságukat és látta könyeiket valaki az égben. . . az az angyal, az ő elszállt angyaluk, meg Az, aki boldog lelkek seregétől láttatik véghetetlenül: az Ur, a könyörgést meghallgató, a könyeiket megszámláló Isten.

Im így támasztott életet két szivben a halott. Így támadt élet egy sir felett. Sok szenvedés, sok fájdalom árán.

Ti, akik megkeményítettétek sziveteket, kiknek se Isten, se templom, se Istenigéje, se imádság nem kell, elmélkedjete a történeten, nézzete a lelketekbe. . . térjete meg, mig nem késő, mert jaj, ha a fejsze. . . a szivetek gyökerére vettetik. . . jaj, ha titeket is koporsó által térít magához az Ur!

Három halott.

Az egyik egy egyszerű szegény asszony, valamely tanyás ember felesége. A széles nagy pusztán szabadon nyargal a szél s hideg a szárnya csapkodása. — Szegény tanyás asszony munkaközből, tán a kenye-

ret, a betevő falatot készítgette kicsinyei számára épen; vagy a szegényes ruhácskát mosta ki tisztára 4 kis gyermekének s aztán egy öl szalmát keilett behoznia, mert kihült a szoba a négy kis gyerekre: kiment, keszkenőt se vetett a vállára; s ekkor végezte el munkáját az enyészet, átsüvöltött zugó szélben minden izén-tagján a szegény asszonynak s karácsonykor eltemették az édes anyát, négy kis gyermek anyját, akkor, mikor minden édes anya melegebben öleli magához gyermekét; akkor, midőn minden gyermek szorosabban simul édes anyja kebelére, karácsonykor. — Az atya meg elbujdosott. — Egy, a legnagyobb a három árva közül, a mi uj református árvaházunkban talált otthont, áldja meg az Isten Oros Péter bácsit és hitvesét, becsületes keresztény embereket, kik házukat oda adták árvaháznak. A másik három, mint téli hidegben összebujó három kis madár, ott volt — láttam őket a városi menhelyen, valameddig. Óh annak a háznak, a menháznak is, a Krisztus, a szeretet rakta minden követ. — Ott a kis árvák, minden szegény betegre, sorsüldözöttre, úgy néztek, mint atyjokra, anyjokra; az öregeket hívták »nagyapámnak,« meg »nagyanyámnak.« Aztán elvitte őket a menhely gondozója messze utra, füstölgő nagy gözösön, Debrecen városa felé, a kisderek menházába. Nyugodtan aludhat, aki olyan messze utra elment, honnan nincsen visszatérés, — jó helyen vannak a gyermekei.

Megkérdezem, van-e árvaház minden gyülekezetben? Kellene lenni; árvák mindenütt vagynak. De van-e mindenütt Oros Péter bácsi? — Gyermeektelen házas párok ti, ha elmentek az életből, nem jobb lenne-e a házatok, mely üresen marad, árvaháznak mint nevető örökösöknek?

Mindezeket pedig, miket fentebb elmondtam az árvák elhelyezéséről, ápolásáról, csinálta, tette, elvégezte . . . nem ember . . . nem, hanem az, kiről Arany Já-

nos úgy énekel Gyönyörű költeményében:

Ki ruházta fel a mezők liliomát?
 Ki visel hű gondot az égi madárra?
 Utlan bujdosónak ki vezérli nyomát?
 Kit nevez atyjának az atyátlan árva?
 A jó Isten!

A másik halott egy presbyter, volt, egy hűséges presbyter: Katona Kiss János. Nem írom ide hosszasan bus élete szomorú sorát, hogy temette el hitvesét s maradt árván hét árvájával. Ölbéli volt a legkisebb. Nem esett kétségbe az árván maradt férfi, nem is futkosott új feleség után, őrizte emlékét az elköltözöttnek, nem dobta el könnyen az özvegyi fátyolt, őrizte halálig. És az Isten megsegítette, megáldotta. Gyermekai mind felnőttek, mind szárnyukra keltek, mind egészséges, derék, becsületes férfiak és nők! — megsegítette, megáldotta — mondám — az Isten. De ő is áldotta az Urat. Alig volt nap, hogy elmaradt volna az Isten házából. Presbyteri gyűléseinkből nem hiányzott soha. Szomorú szívvel néztem hervadását. Mondogatta szegény, hogy elmegy a testvére után, ugyanabbau a betegségben szenvedve megy el. Ugy is lett. Én őrzöm az emlékét, mert szívembe látott. Azt mondtam egyszer neki, mikor láttam fehér-halvány orcáját a beteg embernek, ki azelőtt az egészség pirosságát, az életerő színét hordozta arcán: »Nagyon sajnálom, hogy beteg, mert mindig szerettem ezt a derék Kiss családot.« O viszont azt mondá: Hát van-e köztünk, e gyülekezetben olyan, kit lelkész ur ne szeretne?« A hű ember emlékezte becsületben legyen. Nagy szép családja pedig cselekedje, végezze el, hogy a boldog emlékü Kiss János helye a templomban üres ne legyen!

A harmadik halott egy öreg ember, szegény öreg ember. A menházban halt meg. Felesége valamikor nazarénus, vagy

mi lett s elment, ott hagyva férjét, azóta járja világot, mint ördög szekér az őszi pusztaságott. Ott sem állott, hiszen már tán azóta ő is csak elgyengülhetett, — ott sem állott hitvese koporsójánál.

Az öreg Diós Nagy Mihályról írok, kit 82 esztendő korábaa temettem el, néhány nap előtt, szólva koporsója fölött a menház udvarán.

Hejh hajdanában, mikor még úgy 61 esztendő előtt Füred felé masirozott Diós Nagy Mihály, ellenséget verni! Hejh akkor még jó világ volt! Erős volt, bátor szinte vakmerő volt a nagycsontu kun legény. Azt gondolom, nem is adott pardont a németnek, akárhány banganét verte is a vékony lábászárát, hanem egyszeribe úgy odaütött neki, hogy vacsorán érte Pilátust.

Azután is, mikor már meglelt ember kerekedett a legényből, szívéen hordta mindig a haza sorsát. Mikor botra támaszkodva járt már, akkor is el-elmondogatta. »Magyar ember vagyok, magyar minden izem, ha eleresztem a botomat, elesik: így borulna fel Osztria is, ha a magyar nem tartaná.« Nesze neked 1867!

De én nem ezért irtam le az ő nevét, meg az ő dolgait, hanem azért az egyért, hogy ő Arany Jánosnak, kisujszálási segédtanító korában tanítványa, olyan bejáró gyerekféléje volt. Hébe-hóba vittem Arany urnak — mondá — egy-egy kis tepertőt, meg egy-egy kis... pályinkát. Szegény Arany János, nagy dicsekedése egész nemzetünknek, nagyköltők-nagyköltője! még tán meg is reszkettél itt köztünk az egyszerű, az alacsony nádfedeles précektor házban, a tél hidegében. — Hol volt a ház, nem tudjuk föllelni. A vályog ház sorsa majdnem olyan, mint a komáromi kályháé, melyet mestere megcselekedett, de alighogy kihuzta a lábát a mester, — bizony a kályha megunta az »állapotot« s összerogyott. Hamar azt a

mestert, el kell venni tőle... a kályha árát!« De a furfangos mester visszakiáltott: »Hjah — kérem — a kályha se tarthat örökké!« — Hol volt a kis alacsony vályog ház, — melynek küszöbén át nagy csizmáival becsoszogott a Miska gyerek Arany urhoz a kevéske tepertővel. Ha megvolna, márványtáblát, aranyos nagy táblát állitnánk falába, s kalaplevéve szivdobogással mennénk el mellette, ahol te laktál egykor dicsőséges nagy Arany János.

Ilyen emlékek rebbentek fel az öreg Diós Nagy Mihály koporsója mellett a lelkekben. S mikor a fekete koporsót nem volt rajta név sem, vitte a város szekere a téli sáros temetőn — és az ősz kántor uram meg az apró éneklő gyermekek buszsolozsmáját felém hozta a szél: felnéztem az égre... S mintha láttam volna: ott van Arany János lelke, oda tért, im most lépi át tán a menny küszöbét a Diós Nagy Mihályé is... találkoznak ott is... mind oda megyünk... oda megyünk...

Bucsut vennünk, el kell mennünk

E földről nekünk...

Szomorú, igaz ének... Itt nincs igazi boldogság, de odafenn... vár az örökkévaló mennyei világ, a nagy boldogsággal... Készülünk-e annak elvételéhez?

A „Szeretet“ 1909. évi számadása.

Mint más esztendőben is tettem, ime ezuttal is számot adok az anyagiakról: mit vételeztem be, s mit adtam ki a »Szeretet« érdekében a múlt esztendő folyamán.

Ugy gondolom — a mostani két számban közölt kimutatást is figyelembe véve mindenki olvashatta nevét, vagy a bemondott X. Y.-okat az idők rendén megjelent közlésekben, aki bármilyen csekély adománnyal járult is hozzá a »Szeretet« fenntartásához.

Legyen ezért az adakozásért is a jó Isten minden áldása a nemes lelkeken, kik megértették kérő szavamat; s fogadják köszönetemet, hogy a munkában szivesek voltak segíteni. Én azt hiszem, hogy Kunság mezeje s a termő mező máshol is annytérő kalással többet terem az Isten dicsőségéért s felebarátaik javáért, meg a saját lelkük nemesítéséért áldozni kész sziveknek, mint a mennyit adakoztak, de adjon az áldástosztó Isten ezerszerte s tizezer-szerte annyit is!

Irnom sem kellene, hogy egyházközségem áldozatkész hivei — a kisujszállási egyház tagok jártak elől szép példával az adakozásban ez 1380 korona 35 fillért tevő bevételből, ők magok 1000 koronánál többet adtak össze, s e mellett még az Emberbaráti Szövetség pénztárába is juttattak szivök jokincséből ugyan annyit. Elismerésem s köszönetem jeléül, meg aztán, hogy mindenki olvashassa a jót, hiszen rosszat ugy is eleget olvas a világ! — ismét küldöm, míg birom, minden háznépnek a »Szeretet«-et, hiszen én tudván-tudtam azt mindig, hogy azoknak volna legnagyobb szükségük a »Szeretet« olvasgatására, akik nem adományoznak, vagy nem adományozhatnak; küldöm tehát újra!

De térjünk a dologra!

Tehát — mint fentebb is jeleztem — a teljes évi bevételezés egyházunkból és más vidékekről:

	1380 K 35 f
Kiadás:	
Nyomdának	881 K 17 f
Szendrei István kihordónak	110 K — f
Csomagolás, postai szétküldés, klisé képhez	156 K 46 f
Összes kiadás:	1147 K 63 f
Bevételből	1380 K 35 f
levonva a kiadást	1147 K 63 f
az 1909 év végén maradvány:	232 K 72 f

Az 1907. 1908. évi maradványok összegét: 317 kor. 52 fillt. hogy a szerkesztői és szétküldési, terjesztési munkákat könnyebben s nagyobb sikerrel végezhessem, egy írógép beszerzésére félreteszem. Ez lesz négy esztendei munkámnak nem annyira díja, mint inkább emléke. Sok betűt leirtam erőtelen kezemmel, mely idestova megtagadja a szolgálatot, tehát segítnem kell magamon. Most még a Hevesnagykunsági egyházmegye szép írógépjére rendelkezemre áll, de hát ez csak ideig-óráig leszen így! S ha egyszer nyomdaköltségre nem telik, az írógépen is sokszorosíthatom majd mondanivalóimat pl. minden prédikációm rövid vázlatát, mert én minden prédikációm irásba tettem eddig, — kiosztanám emlékül azoknak, akik meghallgatták.

A »Szeretet« januári és februári számát 4000—4000 példányban nyomatom.

Kik úgy gondolják, hogy jó dolgot végzek munkámmal, kérem, legyenek segítségemmel nekem!

Adományok kimutatása 1909. szept. hó 22-től kezdve ez év végéig.

Madarasról 15 gyermek	2 70
Káplán Ilona	2 —
ifj. Varga Lajos	2 —
ifj. Farkas István	— 60
Daku Róza	1 22
Szücs Imre gazda	1 —
Deák István	— 40
Rácz Péter	2 —
Kovács László	2 —
Cs. I.	1 —
Baka Antalné	3 —
Zsengellér Eulália Turkevéből	2 —
Szegő Andrásné	1 —
Ázs Józsefné	— 80

Fehér Lajosné Turkevéből	— 30
Nánási Istvánné	» — 20
Lampért János	» — 20
Tóth Lászlóné	» — 10
Nánási István	» — 52
Mile Endre (kis fia Vermeshát)	— 15
Kecze Áron	1 —
Daku Albert	1 —
Tar János, adóügyi irnok Kunhegyes	2 —
Oláh Kálmán	2 —
Mészáros Illyés	5 —
Gaál Kálmán	1 —
Tiszaroffi 3 adományozó	— 60
Vitáris György	1 —
id. Józsa Pál	3 —
Lőrinczi Mihály Törökszentmiklós	2 —
özv. Szabó Istvánné	» 2 —
Szegő János harangozó	1 —
öreg Demeter István és neje Nánási Juliánna	2 —
R. K.	— 50
Balla Albert	1 —
özv. Pólya Pálné	2 —
Daku Róza	— 62
özv. Szőke Mártonné	— 20
Holländer Ignác	1 —
Pápai Kálmán	2 —
id. Balog Balázs	2 —
Kása Albert	1 —
Balog Lukács	1 —
Kertész Miksa	2 —
Komáromi László	2 —
Gaál Kálmán	1 —
Furka András kereskedő Dévaványa	2 —
ifj. Szarka Sándor	1 —
özv. Rácz Lukácsné	1 —
Molnár István harangozó	1 —
Szegő Sándorné	1 —
Mészáros Sándor főjegyző Abád	10 —
D. M.	3 —
Vida Sándorné	1 —
Straub Gyula kereskedő	5 —
Ködmön Bálint	1 —
ifj. Horváth János	1 —

Pardi József	2 —	ifj. Veres János	1 —
özv. Koncz Lajosné	2 —	R. T.	1 —
Vatai Balázs	1 —	K. J.	1 —
Veress Lászlóné	2 —	Dr. Antos Jenő	2 —
Bezdédi Balog Kálmán	2 —	Vas Albert	1 —
B. K.	— 30	Bodnár Sándor fogházőr	1 —
Kása Balázs	2 —	M. Kis András	2 —
Keresk. ifjak mulatságának jövelméből	10 —	Kiss Sándor	— 60
Polacsik József	2 —	Antal Lajos	10 —
ifj. D. Kis Lajos	1 —	Csegey János	5 —
Gönczi Károly	— 80	Szabó Károly	2 —
A. J.	2 —	Nagy Tamás	1 —
Szilágyi Lajos	2 —	Zsoldos Lukács	2 —
ifj. Ábri Sándor	2 —	Szücs Lajos	1 —
özv. Jancsó Józsefné	4 —	özv. Czaga Bálintné	2 —
Glázer Soma	2 —	Jancsó Géza nyug. főszolgabíró T.-Roff	5 —
Nyikos János	1 —	D. Nagy István P. Ecseg	1 —
Kása György	1 —	Lengyel Lajosné Kunhegyes	5 —
id. Kovács Sándorné	1 —	Csongrádi Illyésné	1 —
Daku Róza	— 60	Füzi Zoltán	1 —
Szabó Lajosné	2 —	id. Csete János Kunhegyes	2 —
Nánási Miklós	1 —	V. A.	1 —
Balogh Albert	2 —		
özv. Máté Ferencné	2 —	Turkevéből:	
Szász Ferenc	2 —	Emődi Eszter	1 —
Balla Gyula	2 —	Sörös Rebeka	— 20
Oros D. Lajos	2 —	Jakab Mártha	— 60
Török Mihály	5 —	Herczeg Juliánna	— 50
id. Simai Istvánné	1 —	Göz Gáborné	1 —
Bodnár Károly	2 —	Hodosi Imréné	— 50
Nyitrai Sándorné	1 —	Gaál Károlyné	— 50
Miskolczi Sándor	1 —	Debreceni Gáborné	— 40
Lábas Lukács	2 —	Koós József	— 40
F. S.	2 —	Nagy János	— 30
Kovács Lajos	3 —	Ozsvát Lajos	— 20
Laub Ignácné (Budapest)	2 —	Bodó Balázs	— 20
Tóth Gy. Lajos egyh. pénzt.	2 —		
id. Karakas Mihály	1 —		
Cs. Nagy Sándor	2 —		
Balogh Miklósné Ács Zsuzsánna	1 —		
Porteleki Bálint	1 —		
Paál Lukács	5 —		
Németh Béla	10 —		
Demacsek Ernőné	5 —		

(Folyt. köv.)

Szeretet 1910 január havi tartalma. A „Szeretet“ ötödik évfolyama. Egy ujesztendei predikációm. Ujesztendei ének. A reményesség. Megtérés. Három halott. „Szeretet“ 1909 évi elszámolása. Adakozók.